

BRUSSELS ALUMNI

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

driemaandelijks
8ste jaargang nr. 3
juli - augustus 2019
ISSN 2294-7639
P913673
Afgifttekantoor
1099 Brussel X

BAM!

Gendergelijkheid en LGBTI+-rechten

open-minded universities

UNIVERSITÉ
LIBRE
DE BRUXELLES

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

INHOUD

- 2 Een nieuwe collega: Marloes
- 3 Voorwoord
- 4-5 50 jaar OSB
- 5-6 Activiteiten
- 7 50 jaar VUB: doe mee! / In memoriam
- 8-9 Interview met Damya Laoui
- 10-11 Meisjes en vrouwen aan de Brusselse vrije universiteiten (deel 1)
- 12 Fotoreportage Belgian Pride
- 13-14 VAE: Machteld De Metsenaere
- 15 Tho werkt eraan

COLOFON

Redactie: Jana Peeters, Jan De Groote, Marloes Humbeeck, Vincent Punie, Jim Van Leemput, Tho

Met dank aan Geert Royemans, Rik Lettany, Damya Laoui, Ayla Debraekeleer, Sofie Vanobbergen (CAVA), Machteld De Metsenaere, dienst MARCOM VUB en deMens.nu voor hun gewaardeerde medewerking.

V.U.: Geert Royemans, Triomflaan 40, 1160 Oudergem

© Guillaume Van Laethem

WE HEBBEN EEN NIEUWE COLLEGA

Met veel plezier verwelkomen we ons nieuwe personeelslid Marloes Humbeeck. Zij en Vincent zullen vanaf nu samen de dagelijkse werking van de OSB dragen. Wij interviewden Marloes zodat jullie haar alvast beter leren kennen.

Dag Marloes, dit is jouw eerste job. Wat sprak je precies aan in werken voor de OSB?

Ik was op zoek naar een afwisselende, creatieve en sociale job. Ik had het geluk werk te vinden dat aan al deze criteria voldoet. Als stafmedewerker volg je samen met de vrijwilligers evenementen van A tot Z op, van het brainstormen tot het verwerken van de feedback. Er komt erg veel bij kijken en je hebt altijd wel iets te doen. Bovendien vind ik het inspirerend te werken met vrijwilligers. Zij geven echt om wat ze doen. Dat kan je merken aan de resultaten van hun werk, maar ook aan de gezellige sfeer tijdens vergaderingen en afterworks.

Had je hiervoor al ervaring met vrijwilligers?

Ja, toen ik juist naar Brussel was verhuisd en de stad wat beter wou leren kennen, heb ik me opgegeven als vrijwilliger bij het Willemsfonds. Ik vond het heerlijk me in te zetten voor de Nederlandse taal en cultuur in Brussel en samen te werken met mensen die dat ook belangrijk vinden. Ook bij de OSB organiseren we regelmatig culturele activiteiten en dat is echt mijn ding.

Je hebt Taal -en Letterkunde gestudeerd. Waarom deze specifieke studierichting?

Voor mij was het geen moeilijke keuze. Ik heb altijd van taal en literatuur gehouden. Vaak wordt er een beetje neergekeken op de richting Taal- en Letterkunde, alsof het 'nutteloos' zou zijn dit te studeren. Dat vind ik compleet onterecht. De studie geeft je een zeer brede culturele en maatschappelijke vorming. Hierdoor kan je dan ook veel verschillende kanten opgaan qua carrière. Zolang je maar initiatief en motivatie toont.

Wat was voor jou het hoogtepunt van jouw tijd aan de universiteit?

Het eerste jaar aan de universiteit was voor mij geweldig. Ik kreeg de kans in de stad te wonen, zelfstandig te zijn, enkel lessen te volgen over onderwerpen die me echt interesseerden,... Zo heb ik veel bijgeleerd en ben ik erger veranderd.

Ook mijn twee buitenlandse uitwisselingen zullen me altijd bijblijven. Ik heb eerst een semester in Italië en dan een semester in de Verenigde Staten gestudeerd. Niet alleen heb ik op die manier mijn Engels en Italiaans kunnen oefenen, ik heb ook veel mensen leren kennen van over de hele wereld en geleerd zelfstandiger te zijn. Ik zou iedereen aanraden een uitwisseling te doen.

Je hebt zelf niet aan de VUB gestudeerd. Hoe ben je dan in contact gekomen met onze universiteit en alumniwerking?

Ik kom uit het Waasland en daar is het nu eenmaal de logische stap om in Gent te gaan studeren. Na mijn studies ben ik voor een stage verhuisd naar Brussel en ben ik verliefd geworden op de stad. Hoewel ik niet aan de VUB heb gestudeerd, kende ik de universiteit natuurlijk wel via vrienden en de media. Ik hecht grote waarde aan het principe van Vrij Onderzoek en heb dan ook altijd respect gehad voor de VUB. Alumniwerking spreekt me dan weer aan omdat ze ervoor zorgt dat al die mooie herinneringen en vriendschappen die je maakt tijdens je studententijd niet zomaar verloren gaan.

Welke tips zou je aan de huidige studenten meegeven?

Ik zou zeggen: geniet ervan! Je studententijd is het moment waarop je nieuwe mensen kan leren kennen en nieuwe ervaringen kan opdoen. Dus sluit je niet af, maar smijt je er gewoon in.

VOORWOORD

Men zegge het voort...

De Oudstudentenbond en de VUB staan 50 jaar op eigen benen. Dat moet gevierd worden en dat zullen jullie geweten hebben.

Een diverse reeks activiteiten wordt opgezet om deze 50 jaar uit de doeken te doen... een boek over de rijke geschiedenis van de OSB, een rondreizende tentoonstelling, een extra feestelijke editie van ons galabal en in het voorjaar een terugkommoment om de campus anno 2020 te (her)ontdekken.

We denken ook na over de toekomst van de OSB: wat moet de relatie zijn met onze alma mater, hoe moeten we de organisatie structureren om de komende 50 jaar relevant te blijven en hoe kunnen we jullie hier beter bij betrekken.

We willen echt horen wat jullie denken van de OSB en hoe jullie onze organisatie nog beter willen maken. Via info@osb.be kan je al je ideeën delen.

De Algemene Vergadering van 30 maart heeft de kaarten van het bestuur van de OSB aardig doorgeschud. Enkele oudgedienden hebben afscheid genomen en een nieuwe lichter heeft zijn intrede gedaan. Het Dagelijks Bestuur van de OSB heeft ook een nieuwe invulling gekregen.

Ik heb de uitdaging opgenomen om de vereniging te gaan leiden met de uitdrukkelijke wens om de nieuwe ondervoorzitters wegwijs te maken in het reilen en zeilen van de OSB en de fakkel dan door te

geven. Eerst en vooral wil ik een betrokken voorzitter zijn die dicht staat bij zijn bestuur, maar ook bij zijn leden.

Jullie zijn heel belangrijk voor de OSB. Niet alleen als lid, maar ook als helpende hand. Het bestuur is nu kleiner en dit wil zeggen dat we meer vrijwilligers nodig hebben om al die activiteiten waar te maken. Vele handen maken het werk lichter en maken dat we nog meer succesvolle activiteiten voor jullie kunnen organiseren.

Wil jij ook wat van je vrije tijd spenderen om de werking van de OSB voor alle oud-studenten verder uit te breiden, aarzel dan niet en meld je vandaag nog aan. Marloes en Vincent staan klaar om jullie te begeleiden naar een boeiende samenwerking.

Ik wens jullie een zonnige zomer en heel veel energie voor het najaar!

Geert 'Gorby' Royemans
Voorzitter Oudstudentenbond VUB

WIJ ZITTEN IN'T NIEUW!

Vrijzinnig Brussel

We zijn er voor jou
Wij willen jou inspireren en ondersteunen op de belangrijke momenten van jouw leven. Ook als organisatie kun je beroep doen op onze dienstverlening. →

Zelf meedoen
Het hele jaar door organiseren we allerlei boeiende activiteiten en evenementen. Wist je trouwens dat je ook zelf een vrijzinnige ceremonie kunt leiden? →

Wie zijn wij?
Vrijzinnig Brussel is dé online plek waar je alle vrijzinnig humanistische diensten kunt aanvragen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. →

CHECK ONZE NIEUWE WEBSITE:
WWW.VRIJZINNIGBRUSSEL.BE

50 JAAR OSB: WAT ERAAN VOORAFGING

In het academiejaar 2019-2020 viert de Oudstudentenbond (OSB) feest. Het zal dan namelijk exact 50 jaar geleden zijn dat onze vereniging opgericht werd. Op 24 september 1969 werden te Brussel de statuten ondertekend van de nieuw opgerichte vzw *Oudstudentenbond Vrije Universiteit Brussel*. Naar aanleiding van ons 50-jarig jubileum plaatsen we onze rijke geschiedenis graag in de kijker. Dat zullen we onder andere doen met een boekpublicatie waarin de evolutie van de OSB in de afgelopen 50 jaar wordt geschetst.

"Standregelen" of statuten van de Oud-ledenbond "Geen Taal Geen Vrijheid", een van de voorlopers van de OSB (1934). Bron: CAVA, Archief BSG, BSG1400_1_recto

Toch is het niet zo dat het verhaal van de OSB pas 50 jaar geleden begon. De allereerste pogingen om een alumnivereniging voor Nederlandstalige studenten in Brussel op te richten dateren van veel vroeger. Het waren toen de Vlaamse oudstudenten van de *Université Libre de Bruxelles* (ULB) die zich probeerden te verenigen. Een eerste initiatief daartoe werd genomen in 1925 door August Vermeylen. De informatie die we hebben over deze eerste Nederlandstalige alumnivereniging is eerder beperkt, maar we weten wel dat Vermeylen zelf de allereerste voorzitter van de vereniging werd. Hoe actief de oudstudenten in die periode precies waren blijft onduidelijk. In de archieven vinden we geen informatie over hun doen en laten, tot er in 1932 een doorstart gemaakt werd. Daarbij werd August Vermeylen als voorzitter opgevolgd door Nico Gunzburg. De alumnivereniging stelde zichzelf toen voor als de *Oud-ledenbond "Geen Taal*

Geen Vrijheid", een verwijzing naar de Nederlandstalige *Vooruitstrevende Studentenkring "Geen Taal Geen Vrijheid"* (GTGV; i.e. de voorloper van het huidige *Brussels Studentengenootschap*) die in datzelfde jaar eveneens een doorstart maakte. Heel actief lijkten de alumni in deze tijd echter nog steeds niet te zijn. Het enige wapenfeit is een financiële bijdrage voor een nieuwe vlag voor GTGV, die in maart 1935 ingehuldigd wordt. Nadien lijkt de alumnivereniging stilletjes uit het zicht te verdwijnen. De voormalige voorzitters daarentegen blijven prominente figuren. Zo werd het latere Vermeylenfonds naar de eerste voorzitter vernoemd, terwijl Gunzburg na de Tweede Wereldoorlog door de Amerikaanse president Roosevelt gevraagd werd om de processen van Neurenberg voor te bereiden.

In 1949 werd opnieuw een poging ondernomen een alumnivereniging op te richten, dit keer onder de

naam *Brussels Oud-studentengenootschap*. Ook deze vereniging kende maar een kort bestaan, en lijkt een jaar na oprichting alweer verdwenen te zijn. Pas in 1956 kennen de Nederlandstalige alumni van de ULB meer succes. In dat jaar werd het honderdjarige bestaan van GTGV gevierd. Gespreid over twee weekenden werden tal van feestelijkheden georganiseerd. Een van de activiteiten die met stip op de agenda stond, was de oprichting van de *Oudstudentenbond Vrije Universiteit Brussel*. De aankondiging luidde als volgt:

"De afgestudeerden zullen de Oudstudentenbond Universiteit Brussel oprichten, die naast en in de schoot van de "Union des Anciens Etudiants" een actie zal voeren om de Vlaamse afdeling te doen gedijen. De werking is dusdanig beraamd dat het zo maar niet "nog een vereniging bij" zal worden"

De Oudstudentenbond was de eerste Nederlandstalige alumnivereniging die werkelijk levensvatbaar bleek te zijn. Zoals de aankondiging ook aangeeft stond de vereniging niet op zichzelf, maar opereerde ze als onderafdeling van de *Union des Anciens Etudiants* (UAE). De UAE was de overkoepelende alumnivereniging van de ULB. Ze had tal van onderafdelingen, veelal gebaseerd op specifieke afstudeerrichtingen of regionale werkingen. De Oudstudentenbond werd gezien als de Nederlandstalige onderafdeling van de UAE. Zowel de toenmalige voorzitter van de UAE als de rector van de ULB waren uiterst enthousiast over de oprichting van de Nederlandstalige alumnivereniging. Zij zagen de nieuwe vereniging voornamelijk als een instrument voor de verdere ontplooiing van de universiteit in Vlaanderen, vooral dan met het oog op studentenwerving. In de daaropvolgende jaren zouden de oud-studenten

zich dan ook actief inzetten voor de promotie van de ULB in Vlaanderen. Daarnaast probeerden de alumni er voor te zorgen dat de lessen aan de ULB systematisch in beide landstalen gedoceerd werden. Tot op dat moment werden de meeste vakken namelijk uitsluitend in het Frans gedoceerd.

De strijd voor een structurele verdubbeling van de leergangen kwam in een stroomversnelling wanneer in 1968 studentenrevoltes plaatsvonden. Het momentum dat daardoor ontstond leidde er uiteindelijk toe dat de leergangen niet gewoon verdubbeld werden, maar dat er naast de ULB een volledig Nederlandstalige universiteit opgericht werd; de *Vrije Universiteit Brussel* (VUB).

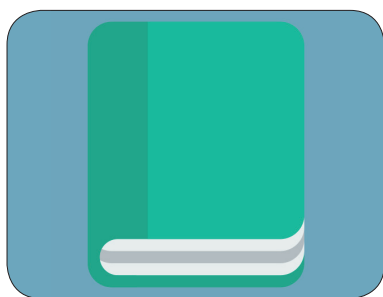
Met het ontstaan van een Nederlandstalige Vrije Universiteit beseften de Nederlandstalige alumni dat de situatie als onderafdeling van een

Franstalige overkoepelende vereniging niet langer houdbaar was. Met wederzijdse instemming en in de beste verstandhouding beslisten de OSB en de UAE daarom om, net zoals de universiteit, te splitsen. Op 24 september 1969 werd de Oudstudentenbond op die manier een zelfstandige vzw, nog voor de oprichting van de VUB geofficieerd was.

De oprichting van de vzw *Oudstudentenbond Vrije Universiteit Brussel* betekende het begin van een geëngageerde alumniwerking die zich zou inzetten voor de net opgerichte VUB, haar studenten en oud-studenten. In 2019 doen ze dit reeds een halve eeuw. Hoe deze geschiedenis precies verlopen is, kunnen jullie binnenkort ontdekken in het te verschijnen jubileumboek.

Rik Lettany
Projectmedewerker '50 jaar OSB'

ACTIVITEITEN

Vrijdag 13/09, 20u

Boekvoorstelling '50 jaar OSB op eigen benen'

huisvandeMens
Sainctelettesquare 17
1000 Brussel

Vrijdag 18/10

Galabal 50 jaar VUB

Docks Dome
Lambermontlaan 1
1000 Brussel

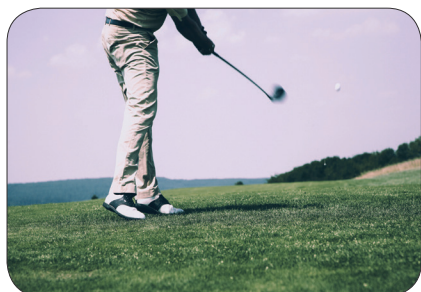
November 2019 - juni 2020

Expo '50 jaar OSB op eigen benen'

Antwerpen (6-21/11), Vilvoorde (17-26/01), Kortrijk (7-16/02), Gent (7-15/03), Hasselt (ntb) en Brussel (ntb)

Meer info en inschrijven: www.osb.be – info@osb.be – 02/644 64 60

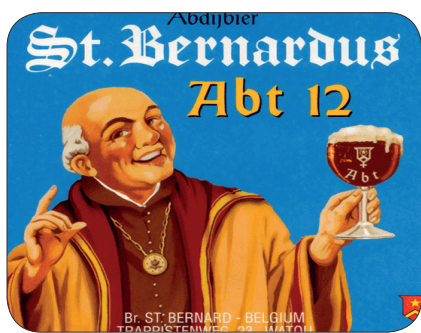
ACTIVITEITEN

Zaterdag 28/08, 12u – Golfinitiatie

Tijdens deze golfinitiatie kunnen niet-golfers kort kennismaken met de sport. Na een theoretische uiteenzetting kan iedereen eerst wat oefenen om het dan tegen elkaar op te nemen in een vriendschappelijke competitie. Normaal gezien moet je lid zijn van een club om te mogen golfen. De OSB biedt je dus een unieke kans!

Locatie: Brabantse golfclub, Steenwagenstraat 11 B, 1820 Melsbroek
Deelname bedraagt € 25 voor leden, € 30 voor niet-leden

Zondag 08/09, 10u30 – Brouwerijbezoek Sint-Bernardus

De laatste jaren onderging Brouwerij Sint-Bernardus een heuse gedaanteverandering met o.a. de aanleg van een hoppeveld naast de brouwerij en een compleet nieuwe vleugel. Deze vernieuwingen ontdekken we samen met een gids die ons op sleeptouw neemt in de brouwerij, de bottelarij en de brouwsaal. De rondleiding wordt afgesloten met een degustatie in de nieuwe rooftopbar Bar Bernard.

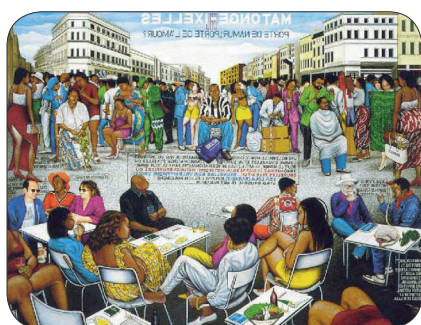
Locatie: Trappistenweg 23, 8978 Watou
Deelname bedraagt € 10 voor leden, € 15 voor niet-leden

Zaterdag 14/09, 10u – Nationaal Park Hoge Kempen

Deze heidewandeling is een aanrader voor wie geboeid is door mythen en volksvertellingen. Met een berkenbezem kan je heksen ontmaskeren, jeneverbessen worden gebruikt als ontsmettingsmiddel, de heide was van de gemeenschap,... Een Ranger vertelt je al wandelend mythische verhalen en leert je over oude gebruiken.

Vertretpunt: Joseph Smeetslaan 280, 3630 Maasmechelen
Deelname: kosteloos voor leden van OSB en UPV, € 3 voor niet-leden

Zaterdag 05/10, 15u – Wandeling Matongé

Matongé, ook wel Mini-Kinshasa genoemd, is het grootste trefcentrum van Afrikanen in België. We maken kennis met de ontelbare Afrikaanse kapperszaken, pruikenwinkels, boetiekjes met cosmeticaproducten, juweliers en winkels met kleurrijke waxstoffen. We eindigen met de Elsene-galerij: hét hart van Matongé. Hier stappen we zowat de Afrikaanse huiskamer binnen.

Vertretpunt: Paleizenplein 7, 1000 Brussel (BELvue Museum)
Deelname bedraagt € 5 voor OSB-leden, € 8 voor niet-leden

Meer info en inschrijven: www.osb.be – info@osb.be – 02/644 64 60

50 JAAR VUB: DOE MEE!

In 2019-2020 bestaat de VUB 50 jaar: deel je verhaal!

Het hele jaar door blikken we terug op het ontstaan en de evolutie van onze Alma Mater. Daarvoor verzamelt CAVA-Universiteitsarchief straffe verhalen, grappige anekdotes, leuke weetjes en toffe filmpjes en foto's. Alumnus/a, professor, ATP'er, onderzoeker, student: deel je verhaal met ons en met de hele VUB-gemeenschap.

Alles wat met de VUB en het leven op en rond de campussen te maken heeft is welkom. Van die markante prof tot je bruisend kotleven. Van je eerste les in de snijzaal tot de bezetting van gebouw M. Van die onvergetelijke ervaring op Erasmus tot die memorabele TD in het BSG. Van je eerste Saint Verhaegen tot je laatste werkdag aan de VUB.

Surf naar vub.be/50jaar/doemee. Deel je verhaal en upload je beeldmateriaal. Het team van CAVA verwerkt je inzending en neemt ze op in het archief. Je inzending maakt kans om gepubliceerd te worden op de feestwebsite van de VUB.

Meer info? Contacteer CAVA via info@cavavub.be of 02/629 24 34.

IN MEMORIAM

Luc Willemsens

Wim Betz (foto: SKEPP vzw)

Kort voor het ter perse gaan van deze BAM! vernamen we het overlijden van twee trouwe OSB-leden.

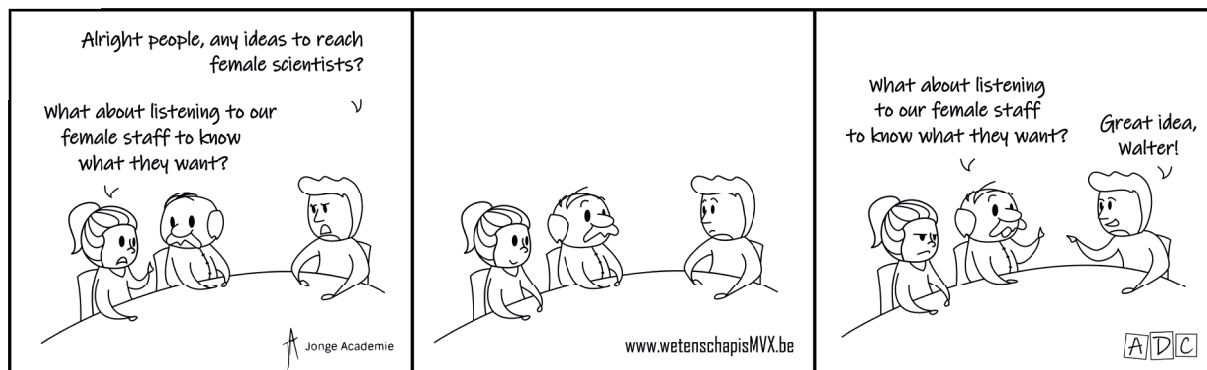
Luc Willemsens was bij vele oudere leden gekend als de goedlachse broer die op menige activiteit de ambiance in de groep wist te brengen met spitse opmerkingen en de nodige speelse kwinkslagen. Hij genoot van het leven, ook al had hij de nodige medische besognes. Luc heeft als laatste daad zijn lichaam geschonken aan de wetenschap.

Ook **Wim Betz**, stichtend lid van onze bevriende organisatie SKEPP en erelid van de OSB, is heengegaan. Hij heeft generaties huisartsen aan de medische faculteit van de VUB mee gekneet tot vrij onderzoekende individuen. De strijd van Wim tegen de pseudowetenschap en de kwakzalverij wordt verdergezet door de leden van SKEPP.

We wensen de familie van beide oud-studenten veel moed in deze harde tijden.

WETENSCHAP = M+V+X

EEN INTERVIEW MET DAMYA LAOUI

De evolutie naar meer gendergelijkheid in de academische wereld gaat nog steeds erg traag. Zo is vandaag maar 27% van de professoren vrouw. Om dit onevenwicht recht te trekken, lanceerde de Jonge Academie de campagne 'Wetenschap = M + V + X'. Wij spraken met Damya Laoui, professor, onderzoekster en een van de gangmakers achter de campagne.

Wat houdt 'Wetenschap = M + V + X' precies in?

Het is een campagne die vooral focust op wat we 'Implicit Bias' noemen. Daarmee wordt verwezen naar onbewuste vooroordelen over mannen en vrouwen. Het gaat hier niet om expliciet seksisme, maar om discriminerend gedrag dat minder gemakkelijk te herkennen is. We maken ons hier dan ook allemaal wel eens schuldig aan. Zo vinden we het bijvoorbeeld vanzelfsprekend als een vrouw een dag vrij neemt voor de kinderen, maar onacceptabel als een man dat doet. Onze campagne wil ervoor zorgen dat mensen zich bewust worden van dit soort vooroordelen om ze zo tegen te gaan.

Ik kan me voorstellen dat onbewuste vooroordelen een stuk moeilijker aan te kaarten zijn dan intentioneel seksisme. Hoe willen jullie dit concreet doen?

We proberen dit vooral te doen aan de hand van onze website. Hierop kan je onder andere een tool box terugvinden over Implicit Bias. Deze leert je wat Implicit Bias is, hoe je het kan herkennen en uiteindelijk kan

tegenaan. Er wordt regelmatig verwezen naar wetenschappelijke artikels over gender. Geen loze statements dus, maar een wetenschappelijk onderbouwd hulpmiddel. Om het allemaal wat luchtiger te maken, publiceren we ook cartoons over Implicit Bias op de website en op onze sociale mediakanalen. Op onze kalender vind je dan weer alle activiteiten rond gender die binnenkort zullen plaatsvinden. Ten slotte hebben we een grote postercampagne tegen Implicit Bias op poten gezet in de vijf Vlaamse universiteiten.

Wie is Damya Laoui?

New Scientist noemde haar hét wetenschapstalent van 2018. Het prestigieuze Amerikaanse tijdschrift Forbes riep haar uit tot een van de dertig meest invloedrijke wetenschappers van het jaar. De carrière van VUB-professor en -onderzoekster Damya Laoui zit in een stroomversnelling, vooral dankzij haar onderzoek naar nieuwe immunotherapieën tegen kanker. Hierbij maakt Laoui gebruik van cellen uit tumoren om een lichaamseigen vaccin te ontwerpen. Het vaccin zou uitzaaiingen en kankerherval bestrijden. "Binnen drie jaar proberen we het vaccin op mensen te testen," aldus Laoui. "Aangezien mensen vaak pas na jaren herval, kan het wel erg lang duren voor we weten of het vaccin wel degelijk werkt." Hoewel er nog een lange weg te gaan is, heeft Laoui's aanpak het potentieel kankerpatiënten over de hele wereld te helpen.

Is 'Implicit Bias' iets waar enkel mannen zich schuldig aan maken?

Helemaal niet, vrouwen nemen dit soort vooroordelen vaak over. Zo heb ik mezelf al regelmatig betrappt op Implicit Bias. Toen een mannelijke collega wat vroeger vertrok om zijn kinderen op te halen, was mijn eerste gedachte 'Kan zijn vrouw dat niet doen?' Helemaal onterecht natuurlijk, maar dit soort ideeën zit diep verweven in de samenleving, ook bij vrouwen.

Vrouwen nemen dit soort vooroordelen vaak over. Zo heb ik mezelf al regelmatig betrappt op Implicit Bias.

Zal een toename van vrouwen in de academische wereld dan wel iets veranderen?

Dat denk ik wel. Als enige vrouw in een groep is het erg moeilijk genderdiscriminerend gedrag aan te kaarten. Stel je voor dat je als vrouw in een voor de rest mannelijke commissie zetelt. Je merkt dat meisjes door deze commissie slechter beoordeeld worden dan jongens, hoewel ze minstens even goed zijn. Hoe kaart je dit dan aan zonder als 'overgevoelig' te worden bestempeld? Als vrouw opkomen tegen genderdiscriminatie kan je imago enorm schaden. Daarom zeggen vele vrouwen niets, wat het haantjesgedrag nog verder in de hand werkt. Als er meer vrouwen in deze commissie zaten, zou het gemakkelijker zijn.

Vaak reageren mannen inderdaad sceptisch. Hoe wil u ook aan mannen duidelijk maken dat Implicit Bias wel degelijk een probleem is?

Wij zien 'Wetenschap = M + V + X' niet enkel als een campagne voor vrouwen. Implicit Bias heeft namelijk ook voor mannen negatieve gevolgen. Zo worden zij bijvoorbeeld verwacht technische in plaats van zorgende rollen op zich te nemen. Dit is erg beperkend. Op onze website lees je niet alleen getuigenissen van vrouwen, maar ook van mannen. Op die manier heten we mannen ook welkom bij de campagne. Uiteindelijk hopen we zo ook de sceptici mee te krijgen met ons verhaal.

Raad) een charter opgesteld dat door alle Vlaamse universiteiten ondertekend zal worden. Hierin staan concrete regels die de universiteiten moeten volgen om de genderbalans in hogere graden van de universiteit recht te trekken. Het charter is haalbaar, maar er zullen nog veel inspanningen geleverd moeten worden. Ik vind het alleszins een hoopvol teken voor de toekomst dat de vijf universiteiten dit charter steunen.

Hebt u zelf in uw carrière te maken gekregen met genderdiscriminerend gedrag?

Ik denk dat iedere vrouw die hoger op probeert te geraken, hier wel al eens mee in aanraking is gekomen.

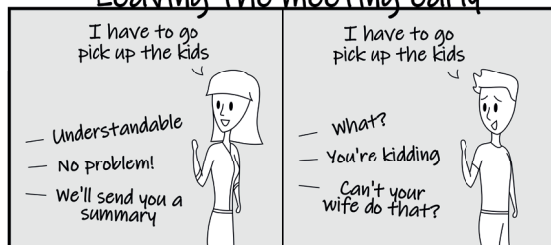
tekenend dat mij in interviews altijd gevraagd wordt hoe ik mijn werk combineer met mijn gezin, terwijl mijn baas, die twee kinderen heeft, ernaast staat en nooit deze vraag krijgt. In het begin irriteerde dit mij enorm. Wanneer ik een interview deed, ging de helft maar over mijn werk en de rest over andere dingen. Dan dacht ik: "Is mijn wetenschap niet goed genoeg?" Na een tijdje begon ik echter feedback te krijgen van jonge vrouwen die inspiratie putten uit dat soort interviews. Voor hen helpt het om te zien dat iets oudere vrouwen erin zijn geslaagd op te klimmen in de academische wereld. Jonge vrouwen met ambitie hebben vaak een rolmodel nodig om te zien dat ze het wel degelijk kunnen doen.

Had u zelf vrouwelijke rolmodellen als beginnende academica?

In het begin van mijn carrière heb ik wanhopig gezocht naar voorbeelden van vrouwen die hun carrière combineerden met hun gezin. Ze waren niet gemakkelijk te vinden. Professor Eveline Peeters was een van de enige professoren hier met kinderen. Zij heeft me veel tips gegeven. Ik wil zeker het rolmodel zijn voor anderen dat zij was voor mij.

Alles over de campagne 'Wetenschap is M + V + X' vind je op www.wetenschapisMVX.be.

Leaving the meeting early

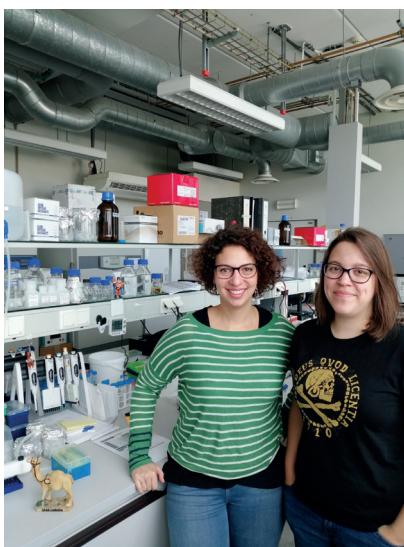

Is een bewustwordingscampagne alleen genoeg om genderongelijkheid in academia tegen te gaan?

Bewustwording is ongelooflijk belangrijk, maar ik ben ervan overtuigd dat je op een zeker punt ook concretere stappen moet ondernemen. En dat doen we ook. Zo heeft de Jonge Academie samen met de VLIR (Vlaamse Interuniversitaire

Zo solliciteerde ik bijvoorbeeld voor een postdoc-positie in Zwitserland. Ik was zeker gekwalificeerd voor de job en ze hadden me uitgenodigd voor een gesprek. Toen ik echter vroeg of er een kribbe aanwezig was voor mijn kind, was ik plots niet meer uitgenodigd. Dat is natuurlijk een explicieter voorbeeld. Wat Implicit Bias betreft, is het volgens mij

En waar komen die leuke cartoons vandaan?

Damya Laoui en Ayla Debraekeleer

Op de website van de campagne vind je verschillende cartoons over Implicit Bias. Deze werden gemaakt door Ayla Debraekeleer, doctoraatsstudente bio-ingenieur. "Ik maakte hiervoor al cartoons over grappige dingen die gebeurden in het lab. Cartoons die ook niet-wetenschappers kunnen begrijpen. Deze postte ik op mijn Facebookpagina. De Jonge Academie wilde de website een beetje luchtiger maken door getuigenissen over Implicit Bias om te zetten in cartoons. Omdat ik de academische wereld natuurlijk kende, zag ik het meteen zitten." Of Ayla zelf al te

maken heeft gekregen met Implicit Bias? "Ik heb er hier, voor zover ik weet, nog geen last van gehad. Ik denk dat dit soort problemen meer voorkomt aan de top. Ik heb zelf deze ambitie niet, maar heb verschillende verhalen gehoord van vriendinnen die prof willen worden. Zo weigerde een masterstudent te luisteren naar een vriendin, gewoon omdat ze een vrouw was. Deze campagne is dus zeker belangrijk."

Je kan Ayla en haar cartoons volgen op www.facebook.com/ADCreativeConcept

UNIVERSITAIRE STUDIES IN DE NEGENTIENDE EEUW: MOI AUSSI!

Er starten vandaag iets meer meisjes dan jongens aan de universiteit. Vrouwelijke assistenten, professoren en rectoren (ook al zijn die laatste nog eerder uitzonderlijk) vinden we ondertussen normaal. Ooit was dat wel anders. Vrouwen werden immers tot ver in de twintigste eeuw als fysiek en intellectueel minderwaardig beschouwd.

Een veranderende tijdsgeest

De Belgische staat is in 1830 zeer katholiek en de christelijke leer vormt de basis van het onderwijs op alle niveaus. De oprichting van de ULB in 1834 met haar expliciet adogmatische houding vormt hierop een uitzondering. Katholieken en liberalen delen tot dan toe dezelfde visie op het traditionele familiale model en de rol van de vrouw. Een verschuiving doet zich voor vanaf ca. 1850. De jonge generatie liberalen is antikerikaler en de schoolstrijd wordt rond die tijd ook een politieke strijd. Het besef groeit dat opvoeding en onderwijs een belangrijke rol spelen om de liberale ideeën ingang te laten vinden in de maatschappij. Deze liberalen willen de meisjes onttrekken aan de invloed van de Kerk, zodat ze minder vatbaar zijn voor bijgeloof en vooroordelen. Zo worden ze intelligente, rationele, geschoolde echtgenotes die hun liberale mannen begrijpen en steunen. Bovendien geven ze dan later als moeder hun kinderen de liberale waarden mee. De liberale visie op de scholing van de meisjes heeft dus in de eerste plaats te maken met de strijd tegen de Kerk en mijnheer pastoor en minder met hun zelfstandigheid binnen het huwelijk.

Het onderwijs voor meisjes is in die tijd minder uitgebouwd dan dat voor de jongens. De scholen gaan doorgaans niet verder dan het lager secundair en het hoogste diploma

*Derde Doctoraat Rechten 1970-1971,
op de trappen voor de faculteit Rechten op de ULB (1971)
Bron: BE CAVA Fototheek, FOTO1378*

voor meisjes is dat van regentes. De humaniora's zijn louter een jongenszaak. De Belgische feministe Isabelle Gatti de Gamond ijvert van 1864 tot 1891 in Brussel onvermoeibaar voor de oprichting van scholen voor meisjes op alle niveaus en zelfs hoger secundair onderwijs dat de meisjes voorbereidt op het universitaire toegangsexamen. De scholen hebben een onverwacht succes. Met de steun van tal van Brusselse liberale schepenen en burgemeesters en van de ULB schieten de zogenaamde *Cours d'Education pour Jeunes Filles* in de Brusselse gemeenten als paddestoelen uit de grond. Grote en kleine liberale steden in heel België volgen. Ook Gatti de Gamond vindt dat vrouwen via onderwijs onder het juk van de

Kerk vandaan moeten komen. In haar scholen staat godsdienst niet op het programma, wetenschappen, wiskunde en filosofie des te meer. Vanuit katholieke hoek komen er felle reacties op deze goddeloze scholen die de meisjes verderven. Bij de verkiezingen van 1870 verliest de liberale partij de meerderheid maar is wel volledig overtuigd om het op te nemen voor het (secundair) meisjesonderwijs. Acht jaar later komen de liberalen opnieuw aan de macht en de wet op het middelbaar onderwijs van 1881 bepaalt dat de regering middelbare scholen – ook voor meisjes – kan inrichten "waar zij het nodig achtte". Het middelbaar onderwijs blijft echter nog lang gedomineerd door het katholiek onderwijs.

Toch is de stap naar de universiteit niet vanzelfsprekend

Terwijl in het buitenland steeds meer universiteiten meisjes toelaten, weigeren de ULB (in 1867) en de KUL (in 1872) de eerste zeldzame aanvragen. Zowel in het parlement, als binnen de liberale partij, aan de universiteiten zelf en in de beroepsverenigingen lopen de meningen uiteen. Zijn vrouwen in staat om te studeren en om nadien een (vrij) beroep uit te oefenen? Na hevige debatten stelt artikel 43 van de wet van 20 mei 1876 dat de regering de voorwaarden dient te bepalen waaronder vrouwen bepaalde beroepen kunnen uitoefenen in de gezondheidszorg. De zorg is immers een vakgebied dat bij hun natuurlijke rol past en waar ze historisch gezien al langer actief in zijn. Naast de band met de geneeskunde vindt men ook de band met de farmacie logisch vanwege de vergelijking met de keuken. Vanaf dan kunnen meisjes zich in principe inschrijven aan de universiteit. Maar dan moet er onderwijs ingericht worden dat hen hierop voorbereidt. Onder impuls van Charles Buls organiseert de Stad Brussel de Cours Supérieurs die in een brede opleiding voorzien. De lessen gaan door in het Paleis der Academiën en in de laboratoria van de Ecole industrielle de Bruxelles. De jongedames krijgen er o.a. les van professoren van de ULB. Ze dienen wel vergezeld te zijn van een chaperone (bv. hun moeder). In navolging van het succes van de scholen opgericht door Gatti de Gamond komt deze opleiding vanaf 1884 ook onder haar vleugels terecht.

Emma Leclercq, een onderwijzeres, wil zich in 1878 inschrijven. De ULB weigert. Ze trekt naar de Centrale Jury die haar in mei 1880 in het gelijk stelt: de wet verbiedt op geen enkele manier om meisjes aan de universiteit toe te laten. Samen met haar starten in oktober 1880 twee andere studentes aan de ULB: Marie Destrée en Louise Popelin. Luik en Gent volgen de jaren daarop en stilaan behalen de eerste vrouwen hun universitair diploma.

Een nieuwe wet van 1890 gooit roet in het eten. Meisjes krijgen nu weliswaar toegang tot alle faculteiten en krijgen het recht om het beroep van dokter en apotheker uit te oefenen. Maar enkel wie het diploma van een humaniora Latijn-Grieks heeft mag naar de universiteit. Voor meisjes bestaat dit type onderwijs niet en er zit niets anders op dan deel te nemen aan de examens van de Centrale Jury. Het is opnieuw Isabelle Gatti de Gamond die met steun uit politieke hoek en van een aantal ULB'ers pre-universitaire opleidingen inricht. Deze harde studies bereiden voor op de Centrale Jury maar zijn niet voor iedereen weggelegd: de meisjes moeten in drie jaar tijd dezelfde kennis opdoen als de jongens in zes jaar tijd. Toch kent ook deze opleiding een groot succes.

Veel andere opties zijn er niet voor meisjes. Pas na de Eerste Wereldoorlog komt er stilaan verandering. Enkele katholieke scholen richten vanaf 1912 klassieke humaniora in voor meisjes en vijf jaar later opent in Schaarbeek

het eerste meisjeslyceum de deuren. Een wetsvoorstel voor het inrichten van hoger middelbaar onderwijs voor meisjes door de staat blijft dode letter. Er komt wel een creatieve oplossing: ze kunnen zich uitzonderlijk inschrijven aan jongensathenea en vanaf 1930 worden middenscholen voor meisjes uitgebreid met een athe-neumsectie. Na de Tweede Wereldoorlog breidt de Staat het middelbaar onderwijs uit. Steeds meer meisjes gaan steeds langer naar school en geleidelijk aan wordt de leerplicht opgetrokken tot 18 jaar. Het duurt echter tot 1978 voor meisjes bij wet toegang krijgen tot alle studierichtingen.

Sofie Vanobbergen
Wetenschappelijk medewerker CAVA

Literatuur

- Gubin E., Piette V. (red.) *Emma, Louise et Marie. L'Université de Bruxelles et l'émancipation des femmes (1830-2000)*, GIEF – Service des Archives, Brussel, ULB, 2004, 327 p.
- Tyssens J. *Strijdpunt of pasmunt? Levensbeschouwelijk links en de schoolkwestie, 1918-1940*. VUBPRESS, Brussel, 1993, 376 p.
- Witte E., Craeybeckx J. en Meynen A. *Politieke geschiedenis van België van 1830 tot heden*, VUBPRESS, Brussel, 1997, 478 p.
- <http://www.gendergeschiedenis.be/jongens-meisjes/extras/extra08.pdf>
- <https://rosavzw.be/site/index.php/het-geheugen/thematische-geschiedenis-van-de-vrouwenbeweging/politiek-en-beleid/410-1880-eerste-vrouwen-aan-universiteit>

**En hoe zat het dan met de studentes aan de VUB?
In de volgende BAM! lees je deel twee van deze
artikelenreeks over meisjes en vrouwen aan de
Brusselse vrije universiteiten.**

*Toenmalig VUB-rector Els Witte tijdens de Academische Openingszitting 1994-1995 (04/10/1994)
Bron: BE CAVA Hilde Braet, Hilde Braet, FOTO3195_9 T*

FOTOREPORTAGE BELGIAN PRIDE

Op 18 mei vond de Belgian Pride plaats, het jaarlijkse evenement dat de eisen van de LGBTI+ beweging in de verf zet. *Open-minded universities* VUB en ULB konden natuurlijk niet ontbreken en stapten met een grote delegatie mee op. Bij de stand van deMens.nu kon iedereen die dit wilde zich dan weer laten trouwen. Zo werd er aandacht gevraagd voor gelijke rechten voor holebikoppels wereldwijd. Een impressie.

© VUB

© VUB

© Guillaume Van Laethem

© Ellen Vandevijvere

Professor Machteld De Metsenaere

Hoewel ze van opleiding geschiedkundige is, kunnen we Professor Machteld De Metsenaere toch een autoriteit noemen op het vlak van genderstudies. Zo was ze lange tijd directeur van het Centrum voor Vrouwenstudies, richtte ze in 2003 het Diversiteitsforum op, werd ze voorzitter van de Stuurgroep GAP (Gender Actie Plan) en introduceerde ze al in 1998 het vak 'Inleiding tot de vrouwen-/genderstudies' op de VUB. Ook na haar emeritaat blijft De Metsenaere zich inzetten voor gendergelijkheid. Wij spraken met haar over gender en diversiteit vroeger en nu.

U stond zelf aan de basis van heel wat genderbeleid aan de VUB. Kan U ons even schetsen hoe dat er in de beginperiode aan toeging en hoe de beleidsmakers aanvankelijk reageerden?

De VUB telde aanvankelijk toch heel wat vrouwen in de academische rangen. Binnen het academisch korps – overwegend mannelijk en met steeds meer mannen naarmate men hoger op de ladder klom – was men er daarom van overtuigd dat de VUB het uitstekend deed. Uiteindelijk zorgde die 'zelfgenoegzaamheid' er wel voor dat initiatieven om de aanwezigheid van vrouwen te verhogen botsten op het argument dat de VUB het zeer goed deed. Andere universiteiten begonnen ondertussen hun achterstand in te halen.

Van structurele achterstelling vielen de mannelijke collega's moeilijk te overtuigen. Wanneer ik het thema op basis van analyses en cijfers aankaartte, kreeg ik vaak als reactie, ook van vrouwen: 'Ben jij dan zo vaak gediscrimineerd?' Structurele discriminatie laat zich echter niet steeds op het individuele niveau als dusdanig aanvoelen.

Het heeft dus heel wat voeten in de aarde gehad om (mannelijke) collega's te overtuigen van het stellen van streefcijfers, het aanpassen van rekruterings- en promotiecommissies, enz. Ik had het geluk te kunnen rekenen op de steun van rector Paul De Knop om het eerste GAP te implementeren. Een absolute *conditio sine qua non*, want in een periode van kaderschaarste maatregelen afdwingen ten voordele van vrouwen was geen evidentie. Zonder zijn steun zou het niet gelukt zijn.

Merkt U sindsdien een positieve evolutie op? Hoe staat het met gender en diversiteit aan de VUB?

Toen ik de VUB verliet in 2015 had ik de stellige indruk dat we met het GAP al zeer goed werk hadden verricht op het vlak van sensibilisering en aanpassing van commissies. We waren toen ook volop bezig om nog meer maatregelen voor te bereiden t.b.v. welzijn op het werk, aanspreekpunten bij 'sexual harassment' enz. Een aantal faculteiten – ze stonden er niet allemaal voor te trappelen – was ook al volop bezig met de implementatie van de maatregelen om de doorstroom van vrouwen te verbeteren. Over de periode na 2015 kan ik weinig zeggen.

Feminisme is geen onomstreden begrip. Door velen worden feministen nog steeds gezien als vrouwelijke mannenhaters. Aan de andere kant zijn er ook bekendere quotes zoals "Feminism is the radical notion that women are human beings". Wat is voor u het feminisme?

Er bestaat niet zoiets als hét feminisme. Eigenlijk wordt dat begrip gehanteerd als paraplu om gemakshalve uiteenlopende groepen en strekkingen op verschillende momenten en plaatsen te duiden die ongelijke machtsverhoudingen tussen mannen en vrouwen aanklagen. Dat feministes nog vaak worden en werden gezien als mannenhaatsters heeft te maken met het succesvol identificeren én stigmatiseren van het feminisme met een groep radicale feministes uit het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Het gros van de feministes was en is echter allesbehalve mannenhaatsters.

"Het gros van de feministes was en is allesbehalve mannenhaatsters"

Ik ben er van overtuigd dat het feminisme ook leidt en moet leiden tot een betere wereld voor mannen. Voor mij is het feminisme door een gezamenlijke strijd tegen de ongelijke machtsverhoudingen tussen mannen en vrouwen ervoor zorgen dat vrouwen (én mannen) geen vooraf uitgestippelde trajecten of standaardbiografieën meer hoeven te volgen, maar dat ze in het leven hun eigen keuzes kunnen maken, zelf kunnen bepalen waarin ze geluk en zelfvervulling zullen vinden.

Wat opvalt, is dat er steeds wordt gesproken over gender, en niet zozeer sekse. Ook Anuna De Wever zei onlangs, wanneer men haar vroeg of ze zich nu een jongen of een meisje voelde, dat 'zoiets eigenlijk niet uitmaakt'. Wat zijn uw bedenkingen hierbij?

Aan Anuna De Wever werd eigenlijk een vraag gesteld naar haar genderidentiteit. Ik kan me wel vinden in haar antwoord: wie belangt het aan te weten met welke sekse men zich identificeert, hoeveel en wanneer men zich man/vrouw voelt, of men zich überhaupt iets voelt...? Het maakt inderdaad niet uit wat ze zich voelde; genderidentiteiten zijn flexibel en evolutief en

VRIJE ACADEMISCHE EMIRITATEN

bovendien sterk verschillend van persoon tot persoon. Ik denk eerder dat ieder individu zich op een bepaald moment voor een bepaald kenmerk ergens bevindt op een lijn gaande van 'zeer weinig' naar 'zeer veel' en dat de variatie bij mannen en vrouwen zeer groot is.

“Genderidentiteiten zijn flexibel en evolutief en bovendien sterk verschillend van persoon tot persoon”

Wanneer men het heeft over gender, komt het (in conservatievere kringen) wel eens voor dat men het verlaten van zo'n dichotomie slecht onthalt, omdat er nu eenmaal biologische verschillen zijn. Is gender voor u een *nature of nurture* verhaal?

Biologische verschillen vallen niet te ontkennen: geslachtsorganen, hormonen, chromosomen... maken ons biologisch tot mannen en vrouwen. Maar zelfs dat is veel minder een natuurlijk en onveranderlijk gegeven dan aanvankelijk voorgesteld (zie bijvoorbeeld de medische mogelijkheden om van sekse te veranderen). Het genderconcept werd precies ontwikkeld om te wijzen op de maatschappelijke betekenis van sekse, om aan te geven dat mannen en vrouwen meestal (onbewust) beantwoorden aan de verwachtingen die aan hen als mannen en vrouwen worden gesteld, om duidelijk te maken dat mannelijkheid en vrouwelijkheid niet vaststaand, maar veranderlijk zijn, dat vrouwen (én mannen) m.a.w. aan hun 'lot' geënt op een biologische predispositie (moeder, echtgenote...) kunnen ontsnappen. Bovendien is het verschil tussen man en vrouw ook hiërarchisch: mannen hebben meer macht en eigenschappen die aan mannen worden toegeschreven, worden hoger aangeschreven. Ieder jaar vroeg ik de studenten bij het begin van de cursus 'Inleiding tot de genderstudies' o.m. om mij een aantal 'mannelijke' en 'vrouwelijke' eigenschappen te noteren. Hoewel dit progressievere studenten waren, deden ze toch vlijtig mee. De klassiekers waren uiteraard 'emotioneel' versus 'rationeel', maar ook 'altruïstisch, zorgend, volgzzaam' versus 'egoïstisch, leiderschap' enz. Ook deze studenten waren dus sterk doordrongen van klassieke denkbepelden over mannelijkheid en vrouwelijkheid. De hardnekkigheid van deze opvattingen was en is opvallend en blijft overeind, ook al evolueren de tijden. Dus mocht het nog nodig zijn om het te zeggen: toch vooral een *nurture* verhaal.

De beweging #metoo heeft heel wat losgemaakt in de samenleving. Is er sprake van een nieuwe feministische golf?

Dit lijkt me geen brede beweging rond een geheel van doordachte standpunten die breken met vroeger of ver-

nieuwend zijn t.a.v. vroegere stromingen. Het is eerder een *one issue*-beweging, maar wel een belangrijke, één met veel weerklank. Veeleer zie ik het als een uiting van de tijdsgeest, als een signaal dat enerzijds jonge vrouwen niet meer tolereren dat hun lichamelijke autonomie op enigerlei wijze wordt aangetast, anderzijds een teken van de enorme impact van sociale media.

Met diezelfde #metoo-beweging komen ook heel wat conservatieve stemmen op om, ter wille van de bescherming van de vrouw, juist terug meer zaken te scheiden. Apart sporten, aparte scholen, ... Wat vindt u daarvan?

Dat zou een grote stap achteruit zijn. Aparte scholen bijvoorbeeld, nadat zoveel inspanningen zijn geleverd om ons onderwijs, ook het vrije, gemengd te krijgen, zodat het beantwoordt aan het echte leven... kom nu! Laat ons integendeel meer investeren in de opvoeding en de emancipatie van jongens en mannen. Maak er feministen van.

“Laat ons meer investeren in de opvoeding en emancipatie van jongens en mannen. Maak er feministen van!”

Ten slotte is het tijd voor een wens: als er iets is wat u onmiddellijk zou kunnen veranderen aan de maatschappij omtrent gender, wat zou dat zijn en waarom?

In tegenstelling tot wat vaak wordt verondersteld – namelijk dat het feminisme overbodig zou geworden zijn – heb ik nog een waslijst aan wensen, die mondiaal levens van vrouwen (en mannen) kunnen verbeteren. Dus voor de vuist weg en niet limitatief: overal voorbehoedsmiddelen ter beschikking stellen en zorgen dat abortus wettelijk en praktisch mogelijk is en in veilige omstandigheden; zorgen dat meisjes overal naar school kunnen; geen jonge mannen meer die meisjes of *holbi*'s lastigvallen op straat; geen besnijdenissen meer zodat meisjes levenslang seksueel plezier wordt ontzegd (om van alle medische complicaties nog te zwijgen); alle discriminaties die voortkomen uit religie de wereld uit; ...

Er is duidelijk nog werk aan de winkel! Bedankt voor dit interview!

Jan De Grootte
Oudstudentenbond VUB

Op onze website www.osb.be kan u een uitgebreidere versie van dit interview terugvinden.

Non-binair

Een non-binair persoon is iemand die zich niet thuis voelt in de binaire gendercategorieën man of vrouw en zich beter voelt bij een andere, niet-binaire, genderidentiteit. Mijn mening hierover in een, tegendraads als ik ben, binair geschreven stuk.

```

01010110 01110010 01101001 01101010 01101000 01100101 01101001 01100100 00100000 01100010 01101100 01101001
01101010 01101000 01100101 01101001 01100100 00101110 00100000 01000001 01101100 01110011 01101111 01100110
00100000 01101001 01101011 00100000 01101101 01101001 01101010 00100000 01110100 01100101 00100000 01101101
01101111 01100101 01101001 01100101 01101110 00100000 01101000 01100101 01100010 00100000 01101101 01100101
01110100 00100000 01111010 01101111 00100111 01101110 00100000 01110000 01100101 01110010 01110011 01101111
01101111 01101110 01101100 01101001 01101010 01101011 01100101 00100000 01111010 01100001 01101011 01100101
01101110 00101110 00101110 00101110 00100000 01010100 01100101 01110110 01100101 01101110 01110011 00100000
01110111 01101001 01101100 00100000 01101001 01101011 00100000 01110101 00100000 01100110 01100101 01101100
01101001 01100011 01101001 01110100 01100101 01110010 01100101 01101110 00100000 01101101 01100101 01110100
00100000 01110101 01110111 00100000 01110100 01100001 01101100 01100101 01101110 01110100 00100000 01101111
01101101 00100000 01100010 01101001 01101110 01100001 01101001 01110010 00100000 01110011 01100011 01101000
01110010 01101001 01100110 01110100 00100000 01110100 01100101 00100000 01101100 01100101 01111010 01100101
01101110 00100001
    
```

Tho

OSB zoekt vrijwilligers

Afhankelijk van je interesses, tijd en engagement zijn er verschillende mogelijkheden:

- *Activiteiten organiseren en/of begeleiden*
- *Een regionale OSB-werking uitbouwen*
- *Grote evenementen logistiek ondersteunen*
- *Meewerken aan de BAM! als reporter, (eind)redacteur of grafisch medewerker*
- *Aan een online alumni community bouwen via onze sociale mediakanalen*
- *Projecten rond ledenwerving opzetten*
- ...

Zie je dit wel zitten of heb je nog een ander idee om de alumni van de VUB te verenigen?

Neem dan contact op via info@osb.be!

MOORE STEPHENS

Accounting & Consulting

PASSIE

voor ondernemerschap

op hun weg naar

groei

actief
ondersteunen

Onze klanten
& mensen

ONZE DIENSTEN

Accountancy | Audit | Business Analytics | CFO Services | Corporate Finance | Governance, Risk & Assurance | Strategy | Operational Excellence | Tax & Legal Services

www.moorestephens.be

huis
van de mens

is vrijzinnig humanistisch

een initiatief van deMens.nu

Wij zijn er voor jou!

Bij deMens.nu staat de mens centraal. En mensen willen verbonden zijn met elkaar. Daarom vind je overal in Vlaanderen en Brussel een huisvandeMens in je buurt.

In een huisvandeMens kan je terecht voor:

Informatie

Levensbeschouwelijke onderwerpen, vrijzinnig humanisme en zijn waarden, ethische en maatschappelijke thema's zoals euthanasie, abortus, mensenrechten, ...

Vrijzinnig humanistische plechtigheden

Geboorte, huwelijk of relatieviering, overlijden of afscheid, ...

Gesprekken levensvragen en zelfbeschikking

Ook omtrent levensbeschouwing en zingeving. Vanaf 16 jaar.

Waardig levenseinde

Informatie over euthanasie, patiëntenrechten, palliatieve zorg ... of hulp bij het opstellen van een wilsverklaring.

Gemeenschapsvorming

Informatie over initiatieven en activiteiten van de lokale vrijzinnig humanistische verenigingen en ontmoetingscentra.

Aan de slag als vrijwilliger

Wij zorgen voor begeleiding en geven je alle kansen.

V.U. Unie Vrijzinnige Verenigingen vzw

de mens.nu
is vrijzinnig humanistisch

Bezoek ons op www.deMens.nu

[facebook.com/deMens.nu](https://www.facebook.com/deMens.nu)